

መልሱ “ብዛዕባ ሸግር ደሜራ” ብዝምልከት

ንዝተዋህበ መልሱ ኣልኣህራም

ዶ/ር ኣሕመድ ሓሰን ድሕሊ

ጽሓፊ ዓጥያ ዒሰዊ “ ሸግር ደሜራ” ኣብ ትሕቲ ዝብል ኣርእስቲ ሓደ ዓንቀጽ ምስ ጽሓፊ ቀዳማይ መልሱ ድሕሪ ምሃብዎ፤ ኣብ ታሪኻዊ፣ ፖለቲካውን ሕጋውን ሰነዳት ዘይኮነስ፣ ከምቲ ጽሓፊ ባዕሉ ዝመስከሮ ኣብ በራሪ ዜናዊ ትንተናታት ናይ ሮይተርን ቢ.ቢ.ሲን ኣፍሪቃን ዓረብን ኔት ተመርኩሱ ኣብ ዝሃቦ መልሱ ካልእ ቀታሊ ጌጋታት እንተ ዘይፍጽም ንካልኣይ ግዜ መልሱ ክህብ ድሌት ኣይነበረንን።

ከምኡ'ውን ኣብ ዜናታትን ትንታኒታትን ማዕከናት ዜና ተመርኩሱ ውዳእ ፍርዲ ሂቡ። እቲ ከም ጭብጢ ዝተመርኩሰሉ ግምታዊ ሓሳብ ርእይቶኡ ሰለዘኾነ ከኣ ዋላ ጌጋ ይኹን ዝኾነ ሰብ ከቆናጽቦ መሰል የብሉን።

ርእይቶ ጽሓፊ ከነኣእስ ኣይደልን እዩ። እንተኾነ ግን ነቲ ኣብ ግጉይ መደምደምታ ዘብጽሖ ግጉይ ሓበሬታ ምእራም ኣገዳሲ እዩ። ኣብ መንጎ ምእራምን ምንእኣስን ድማ ዓቢ ፍልልይ ኣሎ።

ብወገነይ ርእይቶ ጽሓፊ ኣየቆናጽብኩን። እንተኾነ ግን ነቲ ናብ ጉጉይ መደምደምታ ዝብጽሖ ዝተመርኩሰሉ ጉጉይ ሓበሬታ ምእራም ግድን እዩ። ምቁንጸብን ምእራምን ድማ ክልተ ዝተፈላለዩ ነገር እዩ።

ጽሓፊ ናይቲ ዓንቀጽ ውሃቢ መልሱ “ጂቡቲ፣ ኤርትራ መሬተይ ጎቢጣ ክትብል ንዝቅረቡቶ ክሲ ወይ ብቀሊሉ ዘከራኸር ቦታ” ብዝምልከት ኣሉታ ኣይሃበሉን ክብል ጽሑፉ ኣሎ።

ጽሓፊ ተመሊሱ ንዝጽሓፎ እንተ ዘንብብ ነይሩ፡ እነ ክምልሰሉ ይትረፍሰ “ጂቡቲ፡ ኤርትራ መሬተይ ጎቢጣ ዝብል ክሲ ኣቅሪባ” ኢሉ ከምዘይጽሓፈ ምተረድኦ ነይሩ። ኣሰዒቡ ክኣ “ብዝቀለለ ዘከራኽር ቦታ ክበሃል ይክኣል” ይብል። ብወገነይ ኣብዚ ጉዳይ’ዚ ነዚ ዝሰዕብ ከረጋግጽ እፈቱ።

1- ኤርትራ ስድሪ’ውን ትኹን ካብ መሬት ጂቡቲ ዝሓዘቶ የለን። መሬት ጂቡቲ ይኹን ናይ ካልኣት መሬት ንምሓዘ’ውን ድሌት ይኹን ሓሳብ የብላን። እንተኾነ ግን ካብ መሬታ ስድሪ’ውን ትኹን ብካልኣት ክትሓዝ እተፍቐድ ሃገር’ውን ኣይኮነትን።

2- ኣብ መንጎ ኤርትራን ጂቡቲን ዘከራኽር ቦታ የለን።

3- ኤርትራ ካብ መግዛእቲ ኢትዮጵያን ተሓባበርቲን ኣብ 24 ግንቦት 1991 መሬታ ሓራ ቅድሚ ምግባራ፡ ጂቡቲ ካብቲ ብ27 ሰነ 1977 ናጽነታ ዝኸበትሉ ዕለት ኣትሒዛ፡ ነቲ ኣብ መንጎ ንኤርትራ ትገዝእ ዝነበረት ኢጣልያን ንጂቡቲ ሒዛ ዝነበረት ፈረንሳን ኣብ መጨረሳታ 19 ክፍለ ዘመንን ቅድሚ ካልኣይ ኩናት ዓለምን ዝተሓንጸጸ ራስ ዱሚራ ይኹን ደሴት ዱሚራ ወይ ንካልእ ሉኣላዊ መሬት ኤርትራ እጀታይ’ዩ ኢላ ዘቅረቡቶ ጠለብ ኣይነበረን።

4- ኣብ ቀዳማይ መልሰይ፡ መንግስቲ ጂቡቲ ካብ ናይ ጂቡቲ ዘይኮነ ሕሳባት ተበጊሱ ኣብ 2008 ምስ ኤርትራ ዘየለ ናይ ዶብ ሸግር ከም ዝመሃዝ ገለጸ ነይረ። ሕጂ’ውን ደጊመ ኣረጋግጹ። እዚ ድማ ምሕሳብ ዘይድልዮ ብሩህን ርዱእን ስለዝኾነ ከም ቃሕታኻ ዝመስለካ ርእይቶ ክትህብ ዘፍቐድን እዩ።

ጽሓፊ፡ ውሃቢ መልሲ “ነቲ ብድሕሪ መጋረጃ ዝርእዮ ዘሎ ስለምንታይ ዘየብርሀ፡ ንዓይ ይርእዩኒ ስለዘየለ እንተ ዘብርሀ ካብኡ ምተማሃርኩ ነይረ” ኢሉ። መልሰይ ከኣ፡ ጋዜጣ “ኣልኣህራም” ነዚ ሓጺር ዝሃብኩዎ መልሲ ከተውጽእኻ ዘይክኣለት፡ ኣምኣት ገጻት ዝሓዘ ፋይል ድኣ’ሞ ከመይ ገይራ’ያ ክትዘርግሐ? ብተወሳኺ ከኣ ብዛዕባ’ዚ ጉዳይ’ዚ ዝምልከት ሰነዳትና ዝዘርግሓሉ ሰዓት ገና ኣይኣኸለን ኣሎ። ይኹን’ምበር ምስቲ ጽሓፊ ዝተመርኮሰሉ ናይ ማዕከናት ዜና ትንታነታትን ዜናታትን ምትእሳር ዘይብሉ ታሪኻውን ሕጋውን ሰነዳትና ዝዘርግሓሉ ግዜ ክመጽእ እዩ።

አብ ዱሜራ “ሸግር” ከምዘሎ ጽሓፊ ደጊሙ ድሕሪ ምግላጹ ናይ ብሓቂ ሸግር ምጻኑ ከኣ ጸቂጥሉ። አሰዲቡ ከኣ፡ ኤርትራ ምስ ጂቡቲ ጥራሕ ዘይኮነ ምስተን ምስ ጂቡቲ ሓባራዊ ናይ ምክልኻል ውዕል ዘለወንን አብ ጂቡቲ ወተሃደራዊ መዓሰከር ኣቀመን ዝርከባን ፈረንሳን ኣሜሪካን አብ ኩናት ክትኣቱ ማለት ምጻኑ የረድእ።

1- አብ መንጎ ኤርትራን ጂቡቲን ኩናት ዝበሃል የለን። ኤርትራ ከኣ ኩናት ኣይትደልን እያ። አብ ኩናት'ውን ኣይክትኣቱን እያ። ነዚ ዘረጋግጸልና ሓደ ኣብነት፡ አብ 2008 ጂቡቲ አብ ልዕሊ ኤርትራ ኩናት ምስ ከፈተት፡ ኤርትራ ናይ ምክልኻል መሰላ ጥራሕ'ያ ተጠቂማ።

2- አብ ዱሜራ ሸግር ዝበሃል የለን። ምናልባት ጽሓፊ ነቲ ከም ታሪኻውን ፖለቲካውን መወከሲ ርእዩ ዝተመርኮሰሉን ዘሞጎሶን ናይ ገለ ሜድያታት ዜናታትን ትንታኅታትን ኣዕጊቡዎ ክኸውን ይኽእል።

3- ብመሰረት'ቲ ጂቡቲ አብ ጽባሕ ናጽነታ 1977 ምስ ፈረንሳ ዝኸተመቶ ወተሃደራዊ ውዕል፡ ፈረንሳ ንሉኣላውነት ጂቡቲን መሬታዊ ሓድነታን ናይ ምሕላው ሓላፍነት ኣለዋ። እንተኾነ ግን ጂቡቲ አብ ልዕሊ ዝኾነት ሃገር ተጽብኦ ምስ እትፍጽም ፈረንሳ ኢያ ኣይተእቱን እያ። አብ 2008 ሓይልታት ጂቡቲ አብ ልዕሊ'ቲ አብ ዱሜራ ዝነበረ ኣሃዱታት ኤርትራ ተጽብኦ ምስ ፈጸመ ከኣ ፈረንሳ አብ'ቲ ጉዳይ ኣይኣተወትን። ከም ዝፍለጥ አብ'ቲ ግዜ'ቲ ጂቡቲን ገለ ሃገራት ዓረብን ፈረንሳ ኣንጻር ኤርትራ ወተሃደራዊ ምትእትታው ክትገብር ሓቲተን ነይረን። እንተኾነ ግን ሰበ ሰልጣን ፈረንሳ ሓይልታት ኤርትራ አብ ልዕሊ ጂቡቲ ተጽብኦ ኣይፈጸመን ብዘብል ነቲ ጠለብ ነጺጎምዎ። አብ'ታ ካብ ዶብ ኤርትራ 20 ኪሎ ሜተር ርሒቑ እትርከብ ዲር ዒላ (መልሕልያ) ጥራሕ ወተሃደራዊ ሓይሎም ኣደልዲሎም።

4- ብተመሳሳሊ አብ ጂቡቲ ዝርከብ ካይልታት ኣሜሪካ አብ'ቲ መንግስቲ ጂቡቲ ኣንጻር ኤርትራ ኮነ ኢሉ ዝፈጠሮ ሸግር ክኣቱ ኣይክእልን መሰል'ውን የብሉን።

አብ መደምደምታ ጽሓፊ “ውድብ ሕቡራት ሃገራት ንኣህጉራዊ ሰላምን ጸጥታን ኣብ ኣደጋ ዘውድቕ ግጭት ንምክልኻል ምትእትታው ክገብር ቻርተሩ የፍቅደሉ'ዩ” ይብል።

ነዚ ዝህቦ መልሲ ድማ፡ ባይቶ ጸጥታ ናብዚ ዝተማህዘ ጉዳይ ምትእትታው ክፍጽም ዘገድዶ ኣብ ልዕሊ ኣህጉራዊ ሰላምን ጸጥታን ዝወረደ ኣደጋ የለን። እዚ ጽሓፊ ዝዛረበሉ ዘሎ ኣህጉራዊ ምትእትታው እውን ከምቲ ኣብ ቀዳማይ መልሲይ ዝጠቀሱዎ ኣብ ጉዳይ ኣላይብን ሸላቲንን ወይ'ውን ኣብ ካልኣት ጉዳያት ናይ ደቡባዊ ባሕሪ ቻይናን ኣይተፈጸመን። ካብ ውሽጣዊ ሕሳባቱ ተበጊሱ ጎሰዩዎ ክኣልፍ ዝክእል'ኳ እንተኾነ፡ ዝደፍኦ ምክንያታት ብዘይየገድሱ ግን ኣብ ትሕቲ ዝኾነ ይኹን ኩነታት ንኣቂ ክጠቁ መሰል የብሉን።